

Załącznik nr 1
do Zarządzenia nr 10/09/2022
Rektora Wyższej Szkoły Menedżerskiej
w Warszawie
z dnia 30 września 2022

PROCEDURA
UDZIELANIA WSPARCIA EDUKACYJNEGO
DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
LUB OGRANICZENIAMI ZDROWOTNYMI
ODBYWAJĄCYCH KSZTAŁCENIE
W MENEDŻERSKIEJ AKADEMII NAUK
STOSOWANYCH W WARSZAWIE

Warszawa 2022

§ 1

Zasady ogólne

1. Określenie zasad, wskazówek przeprowadzania zajęć, zaliczeń i egzaminów, pisania prac dyplomowych i przeprowadzania egzaminów dyplomowych dla studentów z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi.
2. Zgodnie z zasadą równych praw i obowiązków, student z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi, podlega takim samym zasadom udziału w zajęciach, zaliczeniach i egzaminach oraz pisaniu prac dyplomowych i przeprowadzaniu egzaminów dyplomowych co pozostali studenci innych form kształcenia.
3. W celu zapewnienia równych szans kształcenia, studenci z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi mogą uczestniczyć we wszystkich rodzajach i formach zajęć oraz korzystać z dostępnych materiałów dydaktycznych.
4. Student z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi, może ubiegać się o przyznanie wsparcia w zakresie realizacji kształcenia.
5. Do studentów, o których mowa w ust.1 zalicza się:
 - a. osobę z różnym rodzajem niepełnosprawności, posiadającą aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub dokumentem równoważnym;
 - b. osobę przewlekłe chorującą (w tym ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się), posiadającą inne dokumenty specjalistyczne niż orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (np. dokumenty z poradni psychologiczno – pedagogicznej, zaświadczenie lekarskie);
 - c. osobę u której nagła choroba lub wypadek skutkują czasową niezdolnością do pełnego uczestnictwa w zajęciach, a okoliczności te potwierdza dokumentacja medyczna.
6. Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie w sposób indywidualny podchodzi do studentów z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi, biorąc pod uwagę szczególne potrzeby, wynikające z niepełnosprawności lub choroby.
7. Uczelnia wprowadza katalog alternatywnych rozwiązań i form wsparcia, służących zapewnieniu dostępności do pełnego udziału w procesie kształcenia na studiach dla studentów wskazanych w ust. 5.

§ 2

Alternatywne rozwiązania i formy wsparcia

1. W zakresie udziału w zajęciach dydaktycznych studentom z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi Uczelnia:
 - a. zapewnienia dostosowanie formy zajęć dydaktycznych, w tym zajęć praktycznych do indywidualnych potrzeb studenta;
 - b. zapewnienia odbywanie zajęć w miarę możliwości lokalowych Uczelni, na parterze lub w części budynku przystosowanym do osób z niepełnosprawnościami;
 - c. umożliwia nagrywania zajęć dydaktycznych na urządzenia rejestrujące dźwięk, obraz;
 - d. umożliwia uczestnictwa w zajęciach asystenta osoby z niepełnosprawnościami;

- e. zapewnia dostosowanie biblioteki do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami poprzez wyposażenie jej w sprzęt komputerowy wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem oraz urządzeniami peryferyjnymi;
 - f. zapewnienia tłumacza języka migowego on-line;
 - g. zapewnia otrzymanie materiałów dydaktycznych w formie pisemnej lub elektronicznej dostosowanych do indywidualnych potrzeb studenta;
 - h. umożliwia korzystanie ze specjalistycznego sprzętu umożliwiającego lub ułatwiającego kształcenie np. lupy, powiększalniki, specjalistyczne programy komputerowe;
 - i. umożliwia zajęcia w formie hybrydowej lub zdalnej.
2. W zakresie udziału w zaliczeniach i egzaminach studentom z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi Uczelnia:
- a. zapewnia dostępnej formy udziału w zaliczeniach i egzaminach dostosowanej do indywidualnych potrzeb studenta (np. zmiana formy z pisemnej na ustną lub z ustnej na pisemną);
 - b. umożliwia dobór miejsca prowadzenia zaliczenia i/lub egzaminu;
 - c. zapewnia dostępności materiałów zaliczeniowych, egzaminacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb studenta;
 - d. zapewnia odpowiedniego czasu podczas zaliczeń/egzaminów, dostosowanego do indywidualnych potrzeb studenta;
 - e. zapewnienia tłumacza języka migowego on-line;
 - f. umożliwia udział asystentów osób z niepełnosprawnościami podczas zaliczeń/egzaminów;
 - g. egzaminator może odmówić udziału w egzaminie asystentowi zawodowo związanemu z przedmiotem, z którego jest przeprowadzany egzamin.
3. W zakresie określenia zasad pisania prac dyplomowych i przeprowadzania egzaminów dyplomowych studentom z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi Uczelnia:
- a. zapewnienia dostępnej formy udziału podczas przeprowadzania egzaminu dyplomowego dostosowanego do indywidualnych potrzeb studenta (np. zmiana formy z pisemnej na ustną lub z ustnej na pisemną);
 - b. umożliwia dobór miejsca do prowadzenia egzaminu;
 - c. zapewnienia odpowiedni czasu podczas egzaminu, dostosowanego do indywidualnych potrzeb studenta;
 - d. zapewnienia tłumacza języka migowego on-line;
 - e. umożliwia udział asystentów osób z niepełnosprawnościami podczas egzaminu;
 - f. egzaminator może odmówić udziału w egzaminie asystentowi zawodowo związanemu z przedmiotem, z którego jest przeprowadzany egzamin.

§ 3

Zasady i tryb udzielania wsparcia

1. Wsparcie udzielane jest na pisemny wniosek studenta, o którym mowa w § 1 ust. 5. Wzór wniosku stanowi **załącznik nr 1a** do niniejszej procedury.
2. Osoby uprawnione, ubiegające się o wsparcie zobowiązane są do złożenia wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust.1, aktualnego orzeczenia o stopniu

niepełnosprawności lub zaświadczenia lekarskiego bądź dokumentu z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

3. W przypadku złożenia niekompletnych dokumentów Biuro ds. Bytowych Studentów i Osób z Niepełnosprawnościami (BBSiON) może wezwać do ich uzupełnienia w określonym terminie. Niezłożenie dokumentów w terminie może skutkować odmową udzielenia wsparcia.
4. W przypadku gdy dokumentacja jest ważna czasowo, student ubiegający się o wsparcie jest obowiązany do uaktualnienia dokumentacji. Nieuaktualnienie dokumentacji w terminie może skutkować odmową udzielenia wsparcia.
5. Decyzje w sprawie dostosowania kształcenia do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi podejmowane są niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 14 dni roboczych, od dnia otrzymania poprawnie wypełnionego wniosku wraz z kompletną dokumentacją.
6. Decyzje w sprawie dostosowania kształcenia do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi mogą być poprzedzone zasięgnięciem opinii przez osoby sprawujące opiekę nad studentem z niepełnosprawnościami, właściwego Dziekana Wydziału, nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia ze studentem z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi, który złożył wniosek o dostosowanie procesu kształcenia do jego indywidualnych potrzeb.
7. Decyzję o przyznaniu i jej formy bądź odmowy pomocy, podejmuje właściwy Dziekan Wydziału w porozumieniu z BBSiON.
8. Od decyzji odmownej, o której mowa w § 3 ust 7, studentowi przysługuje możliwość odwołania się w ciągu 14 dni roboczych od daty doręczenia informacji o odmowie wsparcia.
9. Wsparcie może być udzielane:
 - a. jednorazowo;
 - b. na okres jednego miesiąca;
 - c. na okres jednego semestru;
 - d. na cały rok akademicki.
10. Warunkiem przyznania wsparcia studentowi o którym mowa w § 1 ust 5, jest wystąpienie zależności pomiędzy niepełnosprawnością studenta, a trudnościami występującymi w procesie kształcenia.
11. Student zobowiązany jest do aktywnej współpracy z Uczelnią w ramach udzielanego wsparcia.
12. Prawo do otrzymania wsparcia wygasa z chwilą:
 - a. uprawomocnienia się decyzji o skreśleniu studenta z listy studentów;
 - b. uprawomocnienia się decyzji o ukaraniu studenta karą dyscyplinarną wydalenia z Uczelni;
 - c. złożenia przez studenta pisemnej rezygnacji ze studiów;

- d. złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu dyplomowego;
 - e. przeniesienia się studenta do innej uczelni;
 - f. wycofania zgody na przetwarzanie danych osobowych;
 - g. jak w ust. 3 i 4;
 - h. wycofania zgody dotyczącej przyznania wsparcia przez właściwego Dziekana Wydziału.
13. Dokumentacja zawierająca dane osobowe złożona w BBSiON jest objęta ochroną zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych.
14. We wszystkich sprawach nieobjętych niniejszą procedurą ostateczną decyzję podejmuje właściwy Dziekan Wydziału bądź Rektor.

§ 4

Opis postępowania – Prowadzenie zajęć

1. Osoba prowadząca zajęcia ze studentami o których mowa w § 1 ust. 5 niezależnie od przyznanego przez Uczelnię wsparcia może przed rozpoczęciem zajęć, na prośbę studenta omówić, jakie są jego oczekiwania i potrzeby związane z organizacją zajęć oraz ustalić dla niego dogodne miejsce i warunki realizacji zajęć w konkretnym pomieszczeniu.
2. W przypadku studenta z dysfunkcją narządu ruchu, pracownik BBSiON informuje dział odpowiedzialny za planowanie harmonogramu zajęć, aby w miarę możliwości organizacyjnych Uczelni rozplanowała zajęcia w taki sposób, by ograniczać do minimum konieczności przemieszczania się pomiędzy salami w trakcie zajęć.
3. W przypadku kiedy studentowi z niepełnosprawnościami lub ograniczeniami zdrowotnymi zostanie przyznane wsparcie w zakresie nagrywania zajęć, osoba prowadząca zajęcia dydaktyczne jest zobowiązana poinformować studenta, że może taki materiał wykorzystywać tylko do osobistego użytku. Student zobowiązany jest do uprzedniego podpisania oświadczenia o ochronie praw autorskich i wykorzystaniu zarejestrowanych materiałów wyłącznie na użytek prywatny (**załącznik nr 2a**). Rejestracja może się odbywać poprzez nagrywanie dźwięku (dyktafon) lub obrazu i dźwięku (kamera). Należy dokładnie ustalić, jaki zakres i jaka część zajęć podlega nagrywaniu.
4. W przypadku kiedy studentowi wymienionemu w § 3 ust. 1 przyznane zostaną określone uprawnienia, a on chce z nich skorzystać, osoba prowadząca zajęcia dydaktyczne jest zobowiązana:
 - a. dokładnie omówić ze studentem sposób realizacji zajęć dydaktycznych, możliwości organizacyjne itd.;
 - b. wskazać uprawnienia oraz obowiązki w zakresie korzystania z przyznanego wsparcia i pomocy;
 - c. ustalić sposoby współpracy i komunikacji w przypadku pojawiających się problemów.
5. W przypadku studenta z niepełnosprawnościami, który na zajęciach dydaktycznych ma prawo korzystać z pomocy asystenta wspierającego go w czynnościach związanych z realizacją zajęć dydaktycznych na Uczelni, należy ustalić zasady

funkcjonowania asystenta przed rozpoczęciem zajęć. W zakresie ustaleń należy uwzględnić na ile jego obecność jest wymagana i niezbędna, jakie działania będzie wspierał, a które czynności lub zadania student z niepełnosprawnościami musi wykonać samodzielnie.

6. W przypadku studenta ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji wzrokowej, w tym studentów niewidomych i słabowidzących osoba prowadząca zajęcia umożliwi korzystanie z własnego sprzętu specjalistycznego (np. komputer z oprogramowaniem specjalistycznym, linijka brajlowska, powiększalnik, dyktafon).

§ 4

Wskazówki dla osoby prowadzącej zajęcia

1. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie poruszania się lub manualnym, w tym studentów z niepełnosprawnością narządu ruchu, należy:
 - a. być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi;
 - b. pamiętać, że osoby korzystające z wózka nie mogą wszędzie dosięgnąć; jak najwięcej przedmiotów powinno być w zasięgu ich rąk;
 - c. inicjując zachowania wymagające podnoszenia rąk (np. zgłaszanie się do odpowiedzi) mieć świadomość, że mogą być one niemożliwe do wykonania dla osób z niepełnosprawnością rąk;
 - d. upewnić się, czy sala jest ogólnodostępna, sprawdzić ustawienie ławek, dostęp do tablicy oraz możliwość wjechania i wyjechania na wózku;
 - e. zapewnić pomoc asystenta osobie, która z powodu niesprawności rąk, nie jest w stanie samodzielnie wykonywać obowiązkowych zadań (np. zajęcia laboratoryjne) - asystent powinien pracować pod kierunkiem studenta i nie może wspomagać go w interpretowaniu wyników;
 - f. respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi z niepełnosprawnościami.
2. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji wzrokowej, w tym studentów niewidomych i słabowidzących, należy:
 - a. być przygotowanym, aby udzielić studentowi wsparcia (np. przeczytać niezbędny tekst kiedy o to poprosi);
 - b. umożliwić studentom zajmowanie miejsca w salach blisko wykładowcy;
 - c. zapewnić dobre oświetlenie pomieszczeń i miejsc pracy studenta;
 - d. akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi, np.: notebook, linijka brajlowska, notatnik brajlowski, własne oświetlenie, lupy, powiększalniki, specjalistyczne programy komputerowe;
 - e. udostępniać treści zajęć dydaktycznych oraz prezentacje multimedialne w formie dostępnej, zgodnie z potrzebami studentów, pamiętając o wcześniejszym podpisaniu przez studenta oświadczenia a którym mowa w § 4 ust. 3;
 - f. fotograficznie opisywać studentowi wizualną rzeczywistość (informacje zawarte w diagramach, tabelach, wykresach, slajdach) używając precyzyjnych słów/zwrotów tak, aby mógł sobie wyobrazić wizualną rzeczywistość;
 - g. w przypadku przedstawiania eksponatów, makiet, modeli, specjalistycznej aparatury - zapewnić możliwość zapoznania się z obiektem za pomocą dotyku (jeśli jest to możliwe) lub obejrzenia go z bliska (student słabowidzący);
 - h. zadając pytanie - doprecyzować, do kogo jest kierowane, ponieważ student nie zareaguje na wizualną informację (jak spojrzenie lub wskazanie ręką);

- i. zapisywać informacje na tablicy, jednocześnie je dyktując;
 - j. przekazywać ze znacznym wyprzedzeniem informację o wymaganej literaturze, ponieważ zapewnienie jej w dostępnej formie jest skomplikowane i czasochłonne;
 - k. respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi.
3. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji słuchowej, w tym studentów niesłyszących lub słabosłyszących, należy:
- a. być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi;
 - b. w miarę możliwości ograniczyć wpływ dodatkowego hałasu;
 - c. upewnić się, że student na nas patrzy, zanim zaczniemy do niego mówić;
 - d. osobom mającym trudności z wymową należy poświęcić więcej czasu i uwagi, utrzymując z nimi kontakt wzrokowy;
 - e. pamiętać, by podczas rozmowy:
 - mówić z normalnym lub minimalnie zwiększonym natężeniem głosu;
 - mówić wyraźnie - naturalnie, w normalnym lub minimalnie zwolnionym tempie;
 - mówić z twarzą zwróconą do rozmówcy, by umożliwić mu czytanie z ruchu warg i obserwację mimiki, twarz powinna być oświetlona;
 - formułować krótkie i zwarte wypowiedzi, zdania powinny być pojedyncze, sformułowania potoczne, wspierane naturalną gestykulacją;
 - nie odwracać się i nie zasłaniać ust;
 - być gotowym do powtórzenia niezrozumiałej informacji, używając w miarę możliwości innych słów, a jeśli to okaże się nieskuteczne, należy próbować porozumiewać się na piśmie, posługując się również krótkimi i prostymi zdaniami;
 - formułować wypowiedzi, używając jasnych i klarownych sformułowań tzw. słów kluczy;
 - pamiętać, by nie krzyczeć do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej; jeżeli osoba ta używa aparatu słuchowego, jest on na pewno dostosowany do normalnego poziomu głosu i krzyk będzie przez to zniekształcony;
 - korzystać z mikrofonu, o ile jest to możliwe;
 - udostępnić studentowi materiały do zajęć lub zakres tematów odpowiednio wcześniej przed zajęciami (notatki w formie elektronicznej lub papierowej, główne tezy), co pozwoli mu aktywniej w nich uczestniczyć;
 - organizować (planować i realizować) zajęcia w pomieszczeniach dobrze oświetlonych;
 - akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi;
 - nowe, nieznane słownictwo, zwłaszcza specjalistyczne, kluczowe pojęcia zapisywać w widocznym miejscu;
 - wykorzystywać w trakcie zajęć środki dydaktyczne umożliwiające odbiór informacji kanałem wzrokowym;
 - respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi.
4. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie komunikowania się mową, w tym studentów z niepełnosprawnością mowy, należy:
- a. być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi;
 - b. poświęcić takiej osobie pełną uwagę, utrzymywać z nią kontakt wzrokowy. Nie przerywać jej ani nie kończyć za nią zdań; jeżeli pojawią się trudności z jej zrozumieniem, nie należy przytakiwać, tylko poprosić o powtórzenie;

- c. pozwolić studentowi na własne tempo mówienia, nie należy przyspieszać wypowiedzi;
 - d. upewnić się, że dobrze zrozumieliśmy, dla sprawdzenia można powtórzyć informację;
 - e. jeśli pomimo prób nadal nie można zrozumieć danej osoby, należy poprosić ją o napisanie na kartce tego, co chce powiedzieć lub zaproponować inny sposób ułatwienia komunikacji;
 - f. akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi;
 - g. respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi.
5. W przypadku studentów z obniżoną sprawnością psychiczną, należy:
- a. być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi;
 - b. ile to możliwe zminimalizować potencjalne czynniki rozpraszaające uwagę, takie jak hałas, ostre światło;
 - c. powiadamiać studenta o tych fragmentach zajęć, w trakcie których muszą być szczególnie skoncentrowani;
 - d. ile to możliwe nie wyznaczać takim studentom zadań do zrealizowania w zespole/grupie lub wymagających współpracy z innymi osobami, lecz ustalać zadania indywidualne;
 - e. przypominać o ilości czasu, który pozostał na oddanie prac lub zadań;
 - f. upewnić się, że instrukcja wykonania zadania została prawidłowo zrozumiana;
 - g. na prezentowanych slajdach nie umieszczać wielu elementów graficznych;
 - h. przemyśleć swoje wypowiedzi, ponieważ będą odebrane dosłownie, bez zrozumienia ironii, metafory czy żartu;
 - i. starać się zachowywać spokojnie, bez gwałtownych ruchów, podniesionego głosu;
 - j. ile to możliwe mówić prostym językiem zwłaszcza w zakresie stawianych wymagań i poleceń dotyczących pracy własnej studenta, zawsze upewniać się czy dobrze zrozumiał polecenie;
 - k. pamiętać, że komunikowanie się z innymi może być dla takiego studenta bardzo stresujące i może powodować np. nerwowe zachowanie, brak kontaktu wzrokowego z rozmówcą;
 - l. unikać, jeżeli to tylko możliwe, zadawania studentowi pytań na forum całej grupy, odpytywania, proszenia o wypowiedź na określony temat bez wcześniejszego uprzedzenia i czasu do przygotowania się;
 - m. respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi.

§ 5

Wskazówki dla osoby prowadzącej zaliczenie/egzamin

1. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie poruszania się lub manualnym, w tym studentów z niepełnosprawnością ruchową poza wskazówkami wymienionymi w § 4 ust 1, należy:
 - a. przygotować miejsce zaliczenia/egzaminu dla osoby na wózku;
 - b. pamiętać, że osoby korzystające z wózka nie mogą wszędzie dosięgnąć; dokumenty zaliczeniowe/egzaminacyjne powinny być w zasięgu ich rąk;
 - c. nie powinno się prowadzić zaliczenia/egzaminu w formie ustnej z pozycji stojącej, patrząc na studenta z góry.

2. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji wzrokowej, w tym studentów niewidomych i słabowidzących poza wskazówkami wymienionymi w § 4 ust 2, należy:
 - a. być przygotowanym, aby udzielić studentowi wsparcia, na przykład przeczytać pytania zaliczeniowe/egzaminacyjne, kiedy o to poprosi;
 - b. zapewnić dobre oświetlenie sali egzaminacyjnej;
 - c. akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi.

3. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji słuchowej, w tym studentów niesłyszących lub słabosłyszących, słabowidzących poza wskazówkami wymienionymi w § 4 ust 3 należy:
 - a. w miarę możliwości ograniczyć dodatkowo hałas,
 - b. upewnić się, że student na nas patrzy, zanim zaczniemy do niego mówić,
 - c. pamiętać, by podczas egzaminu:
 - mówić z normalnym lub minimalnie podwyższonym natężeniem głosu;
 - mówić wyraźnie - naturalnie, w normalnym lub minimalnie zwolnionym tempie;
 - mówić z twarzą zwróconą do rozmówcy, by umożliwić mu czytanie z ruchu warg i obserwację mimiki, twarz powinna być oświetlona;
 - formułować krótkie i zwarte wypowiedzi, zdania powinny być pojedyncze, sformułowania potoczne, wspierane naturalną gestykulacją;
 - nie odwracać się i nie zasłaniać ust;
 - być gotowym do powtórzenia niezrozumiałej informacji, używając w miarę możliwości innych słów, a jeśli to okaże się nieskuteczne, należy próbować porozumiewać się na piśmie, posługując się również krótkimi i prostymi zdaniami;
 - wykazać się zrozumieniem dla szczególnych potrzeb rozmówcy;
 - d. jeżeli podczas zaliczenia/egzaminu obecny jest tłumacz języka migowego, należy patrzeć na studenta i utrzymywać z nim kontakt wzrokowy;
 - e. pamiętać, by nie krzyknąć do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej; jeżeli osoba ta używa aparatu słuchowego, jest on na pewno dostosowany do normalnego poziomu głosu i krzyk będzie przez to zniekształcony.

4. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie komunikowania się mową, w tym studentów z niepełnosprawnościami mowy poza wskazówkami wymienionymi w § 4 ust 4, należy:
 - a. poświęcić studentowi pełną uwagę, nie przerywać jego wypowiedzi ani nie kończyć za niego zdań; jeżeli pojawią się trudności ze zrozumieniem nie należy przytakiwać, tylko poprosić o powtórzenie;
 - b. pozwolić studentowi na własne tempo mówienia, nie należy przyspieszać wypowiedzi;
 - c. upewnić się, że dobrze zrozumieliśmy, dla sprawdzenia można powtórzyć informację;
 - d. jeśli pomimo prób nadal nie można zrozumieć danej osoby, należy poprosić ją o napisanie na kartce tego, co chce powiedzieć lub zaproponować inny sposób ułatwienia komunikacji.

5. W przypadku studentów obniżoną sprawnością psychiczną poza wskazówkami wymienionymi w § 4 ust 5, należy:
- a. w miarę możliwości zaaranżować salę egzaminacyjną tak, aby zminimalizować potencjalne czynniki rozpraszające uwagę, takie jak hałas, ostre światło;
 - b. w szczególnych sytuacjach lub gdy wynika to z przyznanego wsparcia umożliwić zdawanie egzaminu w osobnej sali, bez obecności innych studentów;
 - c. starać się zachowywać spokojnie, bez gwałtownych ruchów, podniesionego głosu;
 - d. upewnić się czy polecenie lub pytanie zostało przez studenta właściwie zrozumiane;
 - e. być przygotowanym, że zaliczenie/egzamin jest dla studenta bardzo stresujący i może unikać kontaktu wzrokowego z egzaminatorem;
 - f. nie zwracać uwagi na ewentualne nerwowe zachowanie studenta lub jego nadmierną ruchliwość.